

Mmụta site na egwuruegwu na ụlọ akwụkwọ ụmụ aka

Gịnị bụ egwuruegwu? Egwuruegwu na abịara onwe ya n'ebe ụmụaka nọ dịkwa mkpa na mmụta ụmụaka na uto na ịmata onwe ha. Egwuruegwu di ụdị n'ụdị, na abị n'ụdị di iche iche, n'ime ụlọ na n'ezị, nwekw'ike igbasa otu onye ma o bụ otụtụ, nwekw'ike ịdi ịda ụda ma o bụ nwayọ, nwee ihe nkowa na uru nye ndi so negwuruegwu ahụ, na ebute ntughari uche na ezigbo uru na oñu.

"Egwuruegwu na enye ụmụaka ohere ịmụta dika ha na achoputa, n'eme nka, na emeputa ihe na ntughari uche. Egwuruegwu n'enye nkwado gburuguru ebe ụmụaka nwere ike ịjụ ajụjụ, dozie nsogbu na sorokwa na ntughari uche di omimi. Egwuruegwu nwer'ike ime ka echiche ụmụaka bawanye ụba ma mekwa ka mmụọ ịma na mmụta bawanye ụba n'ime ha." (EYLF, 2009 p. 15)

Nchoputa n'ụwa nile egosila na ụmụaka na amuta ihe na emekwa nke oma ma ha soro na egwuruegwu nwere mmuta n'ime ya site na ihe ha ma.

Ndi nkuzi na akuzi n'ulo akwukwo umuaka dika; ota akara, ebe nlekota umuaka ukwu, ndi na elekota umuaka n'ulo ha na ndi nlekota umuaka mgbe agbasara akwukwo, na ahazi usoro nkuzi g'enyerere nwatakiri obula aka ihe onwere

mmasị na okwesiri inweta. Ndi nkuzi n'eme nkaa site n'inye umuaka otutu ihe egwuruegwu banyere ihe ha ma n'ulo mmuta ghere oghe, ebe umuaka nwere ike igaghari n'enweghi nsogbu obula n'etiti ohere ime ulo na ezi.

Ndi nkuzi na eji usoro nkuzi di iche iche iji kwado umuaka inwe ihunanya na ihe omumu, idi uchu, iju ajuju na inwe mmasi n'awa nke ha na ndi ha ga ezute. Site na egwuregwu umuaka nwere ike iche echiche, ibu onye ozo, rupuata, choputa, nyoputa, ko akuko, juo ajuju, kwuo okwu, gee nti, nwee mmetuta, metu aka na shite ihe n'imi. Egwuregwu n'eweta nkwekorita, ihazi nsogbu, ime ihe mmeru ahụ, inwa ihe ohuru, ihu ka ihe si aru oru. Ha ga amuta ihe banyere onwe ha na ndi ozo muta usoro egwuruegwu, mee enyi, meta ndi enyi ma ntukwasị ndi no ha na akuku obi, ndi nkuzi na umuaka. Egwuregwu na enye umuaka ohere ikpo oriri, inweta, ida, iga n'ihu, ime ihe n'ezighi ezi, igbali, nwalee ozi ohuru ma o bu nka, nwee ncheputa ma mutakwa nka na mmuta ohuru.

Egwuruegwu ndi nkuzi na ahaziri umuaka n'ime ulo na n'ezị nke enwere ike itwa anya ha bu ndia: ihe osise, icha ihe na iji sizosu gluu inypado ihe, site n'iji ihe ndi arughariri, iji nkume iru ihe, ihe egwuruegwu eji aruputa ihe, egwuregwu njiko onu, egwuruegwu na adichaghi ocha, ihe otite eji mkpisi aka ete, igwu aja uru, isi ihe egwuruegwu na aja, ihe akpuru

akpu, igwu egwuruegwu di iche iche, ibu onye ozo, ijikere, ihe akpuruakpu, ite ihe otite, iku ihe, igba egwu, igu egwu, iri elu, iwuli elu, igba oso, iteli elu, ige nti na akuko ana ako na asusu bekee na asusu ndi ozo, ikoko akuko, egwuruegwu na mmuo, igu akwukwo, egwuruegwu mmiri, ikoko ubi na otutu ihe ndi ozo.

Egwuruegwu di mkpa mak umuaka nile, o n'enyerere ha aka imata awa ha na iga nimata onye ha bu. Umaka mgbe ufodu n'egwuregwu nonwe ha, ya na otu nwatakiri ma o bu abuo na egwuruegwu nogbako ntakiri ma o bu ogbako ukwu umuaka. Egwuruegwu nwere ike inwe uzu ma o bu nwanyo, enweghi mkpuru okwu ma o bu nwee mkpotu.

Egwuruegwu n'enye uto mee ka obi sie umuaka ike, meekwa ka akwara ukwu na nke nta sie ike, nyekwa ha uto nke nchikwa.

Umuaka n'iji echiche nke aka ha gosiputa ihe ha choputara, dika- ime dika ha na esi nri ma o bu ilekota nwa amuru ohuru; ibu ndi na alu agha mgbochi oku ogbugba, dokinta bekee; ma o bu onye nchikwa ulo ahia. Nke a n'enyerere umuaka aka ighota oru di iche iche ndi mmadu na aru n'ime obodo.

Usoro nkuzi na ntuzi aka mmuta umuaka tupu ha ejikere nwere ike ime

ka ụmụaka hapụ inwe obi isi ike, ịla azụ, agwa n'ezighi ezi, ma ọ bụ mmụọ ọdịda. Mmụta site n'egwuruegwu n'enyere ụmụaka ịmụta ihe n'oge nke ha ma nweekwa nghọta siri ike na akara aka ha g'ejị ihe ndi siri ike na ọru rara ahụ.

Mgbe ụmụaka si ebe ihe ọmụmụ ụmụaka gafee na mmalite ọta akara ha g'ejị nwayọ si na mmụta egwuruegwu gafee na usoro nkuzi mmụta di elu.

Ndi nkuzi nọ na ebe ihe mmuta ụmụaka n'ejị usoro nkuzi di iche iche. Aga enwe ụfọdụ ihe ọmụmụ ana akuzi n'ebe ụmụaka anyị na-agụ akwụkwọ, nke ga adi n'usoro, dika egwu, akụkọ na akụkọ ntughari uche. Na ọtụtụ oge n'ubochi, ụmụaka ga n'enwe mkpebi banyere ebe ha g'egwu eguruegwu, onye g'eso ha na egwuruegwu, na oge egwuruegwu ahụ g'ewe. Ndi nkuzi g'enyere ha nkwado na ntuzi aka mgbe ụmụaka choro enyemaka.

Ebe ọbụla ụmụaka kpebiri igwu egwu, aga enwe usoro g'enyere ha aka ịmụta ọtụtụ agwa ndi ọzọ ga anabata. Inew usoro n'enyere ụmụaka aka ịno n'enweghi mmeru ahụ, ilezi ngwa egwuruegwu anya ma kwado mmeso ọma na imeso onye ọbụla otu. Iji maa atu, ụmụaka nwere ike itinye iwu na usoro banyere iche oge nke ha na ihe na aga ihu na azụ (swing). Ịhapụ ụmụaka ka ha soro tinye iwu ga

enyere echiche ha aka na idozi nsogbu, mkparịta ụka na akaraka mmekọrịta, na ọnụ ọgụgụ na akaraka ịgụ akwụkwọ. Iwu kwesiri ịdi sere sere ma dabakwa adaba na afo n'uto nke ụmụaka ka ewee ghọta isi okwu.

N'ime egwuruegwu ha, ụmụaka nwere ike iwulite nghọta na echiche di iche iche n'uzo ọhuru na usoro di mma. Ihe ịmatu, awusa mmiri na elu aja di ghara ghara, ọ ga amiri mmiri ruo mgbe aja ahụ na agaghị amaikwa ozo, mgbe ahụ, mmiri ga akpukoba onwe ha. Ụmụaka nwere ike ịguta iko mmiri ole ga ezu ikputa mmiri ọnu. Nke a nwere ike iduba na mmụta di mma tinyere nchoputa ihe omimi na mgbakọ nke eziokwu.

Ọ buri ma anyi lebane ụmụaka anya mgbe ha n'egwu egwu, anyi ga ahụ na anya n'edo ha mgbe nile, ha na eji ihu uzo, inu ihe, imetu aka na mgbe ụfọdụ imetu ihe n'onu imuta ihe banyere uwa.

Ụmụaka nwere ike ime ihe ugboro ugboro, nara ọtụtụ ihe iisi ike, mmụta na imu nka ọhuru, dika iji aka ha irigo ebe di elu ma ọ bụ imutacha ihe banyere itinye ihe ngbagwoju anya pozul. Iji aka ha eyiri uwe ha ma ọ bụ iyiri uwe eji ese ihe, iguzosi ike n'elu osisi, iji sizosu achawa ihe na aka ha, iwu dika awo, ma ọ bụ ikwau onwe ha aka igwe n'ebu ha ihu na azu bu. Ihe nturu ugo ukwu na nta nile a bu

nkwughachị ụgwọ nye nwatakiri, ezi na ụlọ ya na ndi nkuzi na akwado mmụta ha.

Egwuruegwu na enye ụmụaka ohere iju ajuju, imuta mkpuru okwu na asusu, ihe ogugu, onu ogugu na nka mmekorita. Site n'egwuruegwu, umuaka na amuta uzọ nkwurita okwu na ikoro ndi ozo akuko.

Ground Floor, 9-11 Stewart Street, Richmond, 3121
tel: +61 3 9428 4471 fax: +61 3 9429 9252
email: fkacs@fka.org.au web: www.fka.org.au
FKA Children's Services Inc. 215663278505573